

Kan Kjødproduktionen betale sig under de nuværende Forhold i Danmark?

Diskussion i det lgl. Landh. Selskab d. 30te Oktbr. 1873,
indledet af Dyrlæge R. Fenger.

Personlig det maa være mig tilladt at begynde denne Sags Forhandling med en personlig Bemærkning, skal det være den, at min nuværende Stilling som Lærer ved en Skole er af den Besskaffenhed, at jeg i de senere Aar væsentlig kun gennem hvad derom er trykket paa Dansk har kunnet følge den Sags Udvikling, som her skal forhandles iaften, og jeg er altsaa langt fra saaledes inde i den, som Forsamlingen kunde være berettiget til at vente af den, der har modtaget det hædrende Overv at være Indleder. At jeg dog ikke har afflaet Anmodningen ligger væsentlig i, at jeg med Taknemmelighed erkjender for ikke mange Aar siden ved Landhusholdningssekskabet's Understøttelse at have havt en ualmindelig god Lejlighed til at gjøre Studier vedrørende denne Sag. Det medfører, at jeg har opfattet Selskabets til mig rettede Anmodning, som et berettiget Krav, jeg burde stræbe efter fattig Lejlighed at fyldestgjøre.

Det er mig meddelt, at Mænd, hvem vi i de senere Aar have lært at se hen til som denne Sags virksomme og udhol-

dende Bærere, ville møde her iaften med nye Bidrag til dens videre Udvikling. Min Virksomhed som Indleder vil jeg derfor indskrænke til en kort Fremstilling af de seneste offentlige Forhandlinger om denne Sag, da de udgjøre det Grundlag, hvorpaa denne Aftens Forhandling skal bygge videre.

For at optage Traaden i Sagens Forhandling, hvor den sidst slap, maa jeg begynde ved den 12te danske Landmandsforsamling i Nykjøbing i Juli 1872; thi den Forhandling, der var ansat om Kjødproduktionen, kom af Mangel paa Tid til at indskrænke sig til Indlederens indholdsrige Foredrag. Det oplystes deri, at den Udførsel af levende Kvæg og Faar til England, der i 1865, under Landh. Selskabets Ledelse, begyndte meget heldigt, i de følgende Aar led et stort Knæk ved den engelske Kvægpest, men at den fra 1869 til 1872 atter hævede sig meget betydelig paa samme Tid som vor Udførsel over Kongeaen dalede omtrent i en tilsvarende Grad. Indlederen godtgjorde ved Tal, at Prisen paa godt Kjød var stigende, og udtalte, at der var Sandsynlighed for at det vilde vedblive, eftersom Arbejdernes stigende Løn vilde sætte dem i Stand til at forbruge mere Kjød. Kjødprisen var steget forholdsvis mere end Foderstoffernes. Spørgsmaalets nøje Forbindelse med Agerbruget angav Indlederen, forekommer det mig, paa en saare heldig Maade ved at betragte Fodning som en Frugtbarheds Kilde for Agerbruget og saa spørge, hvad koster det os at øse af den? Hans Regnskaber gav ham det samme Svar som de Thylandske Federe havde givet, nemlig „at Gjødnin-gen koster os omtrent 1 Rd. for hver Tønde Sæd eller Sæds Værdi, vi opfodre“ —. Naar han betragtede dens Virkning paa Marken, var han ikke utilfreds med at have kjøbt den til den Pris.

Hans Regnskaber viste, at under selve Fodningen var Kjødet produceret billigst paa unge Dyr af eget Tillæg, men Racen syntes ikke at have udøvet nogen meget kjendelig end sige nogen afgjørende Indflydelse paa Produktets Pris. Det sidste Aar (1872) var det endogfaa lykkedes ham at faa et

Sæt af 12 udsøgte ældre jydsk Stude til under Fødningen at producere Kjød lige saa billigt paa samme Foder som hans unge Stude af eget Opdræt og Korthornsblanding.

Omfostringerne ved at tillægge unge til Fødning stikkede Stude havde været omtrent 145 Rd. pr. Styk, medens indkjøbte jydsk Stude, der havde omtrent samme Vægt, i Gjennemsnit kostede 100 Rd., og de bedste, der stod paa lige Fod med dem af eget Tillæg 121 Rd.

Det var altsaa ikke lykkeses Indlederen ved eget Tillæg at frembringe de til Fødning stikkede Dyr billigt, men han antydede selv, at det muligvis laa i at de havde faaet formeget Kraftfoder om Vinteren. Skotske Federe, der havde seet de unge Dyr, der skulde græsses, havde nemlig sagt, at efter deres Mening var deres glatte korte Haarlag Vidnesbyrd om, at de vare holdte for stærkt. De ansaa det for ubetinget heldigere at føre de unge Dyr paa Græsset med en Klædning af lange Haar, saaledes som man fik dem ved en sparsommere Vinterfodring. — Dersom Tiden tillader det, skal jeg senere vende tilbage til dette Punkt.

Midt i Januar indeholdt Ugeskrift for Landmand et Foredrag af Lærer Jacobsen om „de Foderstoffer, der især egne sig til Fødning.“ Spørgsmaalet er der behandlet saa klart og vidner om et saa nøje Kjendskab til den nyeste Tids Fodringsforsøg, at jeg betragter dette Foredrag som et meget værdifuldt Bidrag til den foreliggende Sags Forhandling. Ifølge samme skal den nyeste Tids Forskninger have godtgjort, at Fedt i Dyrlegemet kan dannes af Hggehvidestoffer og af Plantefedt, men ikke af Sukkerstoffer; samt at letopløselige Sukkerstoffer formindste Drøvtyggenes Evne til at fordøje Cellestoffet. Heraf udledes 2 vigtige Regler for Fedefoderets Sammensætning:

1) Der bør ikke ødsles med Kartofler eller melstofrigt Korn, da det kostbare Mielstof let uden Nytte kan trykke Fordøjeligheden af det grove og billige Straafoders Cellestof.

2) Der bør gives Mielager som Tillægsgoder, da disse

ved deres Rigdom paa Eggehvide og Fedt bidrage til en fuldstændigere Benyttelse af de andre Næringsstoffer i Foderet, gjøre en hurtig Fedning mulig og give en, i Forhold til Prisen, langt værdifuldere Gjødning end Korn.

Han viser ved et Exempel hentet fra bestemte Angivelser af det i Thy benyttede Fedefoder, at en Fedning med Byg og Havre som Hovedfoder giver Dyret kun omtrent halvt saameget Eggehvidestof og Fedtstof, som det efter Fodernormerne burde have. Altsaa giver det i 2 Hovedretninger en utilstrækkelig Næring samtidig med at der ødsles med værdifuldt Mælkstof. Han har utvivlsomt ved at henlede Opmærksomheden herpaa bidraget til, at der herefter vil blive sparet ved at indføre Forandringer i den angivne Retning.

Det Dyrskue for fedt Kvæg til Slagtning, som Rjøbenhavns Amts Landboforening afholdt i Hovedstaden i Dagene 7de og 8de Maj 1873, bør ogsaa nævnes som et talende Vidnesbyrd om den stigende Interesse, der her i Landet stankes Rjødproduktionen.

Den Række smukke Artikler, som Ugestrift for Landmænd har bragt os under Fællesbenævnelsen „Danske Gaarde“ giver mange gode Oplysninger om Kvægholdet, hvorefter jeg dog blot skal fremhæve den overordentlige Højde, hvortil Hornkvægets Produktionssevne drives paa Pedersdal (Amager). Den udtrykkes maaste bedst ved de faa runde Tøl, at en Besætning af sammenkjøbte Køer har i aarligt Gjennemsnit leveret pr. Ko 6000 \mathcal{L} Mælk og forøget Vegemsvæxten med rigelig 300 \mathcal{L} .

De tre Artikler om Rjødkvæget i Jylland, som det i denne Maaned udfomne Hefte af Tidsskrift for Landøkonomi har bragt os, betragter jeg ligefrem som Indlæg til denne Aftens Forhandling og gjør Regning paa, at de ville være Deltagerne i faa frist Winde, at jeg kun vilde trætte dem ved at forsøge en Gjengivelse. Til disse mange Vidnesbyrd om at Interessen for Djebliffet er meget levende for den foreliggende Sag, skal jeg endnu kun føje det, at den har en mægtig Forbunds-

fælde i den Omstændighed, at Danmark hører til de mest begunstigede Lande paa Englands Kjødmarked.

En med Kvæghandelen i Mellemflæsvig fortrolig Mand sagde for faa Dage siden til mig, at der i dette Efteraar var solgt en stor Mængde magre Stude fra Slesvig til Kongeriget. Det, at Handelen nu havde taget denne mærkelige Bending skyldtes vel tildels den Iver og Dngtighed, hvormed man i Kongeriget havde kastet sig over Fedningen, men i væsentlig Grad tillige, at Tyskland hørte til de for Kvægpestfritte mistænkte Lande. Det gjorde, at et Stykke Hornkvæg udfibet fra en dansk Havn var omtrent 1 £ mere værd, end om det samme Dag var udfibet fra Hamborg. Vi kunne altsaa ikke let bringe for store Ofre for at bevare vor begunstigede Stilling i England.

Det vilde være at forgribe denne Aftens Forhandling, om jeg støttet paa det alt foreliggende Materiale vilde forsøge at give et afgjørende Svar paa det foreliggende Spørgsmaal. Vi tør udentvivel vente iafte at se Udbyttet af Fedestuden sammenlignet med det af Mejerikoen, og jeg antager, at vi, trods de nuværende for Fedningen gunstige Konjunkturer, maa være forberedte paa, at Studen har ondt ved at konkurrere med den; men selv om dette skulde vise sig, anseer jeg det for givet, at der ikke kan være Tale om at lade Bestræbelserne for at indføre Forbedringer i Kjødproduktionen falde. Et Land, der holder Hornkvæg og Faar, maa altid med Fordel kunne producere noget Kjød, og Ønsket om at kunne skaffe Agerbruget mere Gjødning bringer os til at spørge, om vi ikke ere stærkt opfordrede til, netop nu, at stræbe efter at forøge Landets Kjødproduktion? Bevares det med „ja“, bliver det næste Spørgsmaal, hvad vi bør gjøre for at det kan ske?

Med disse indledende Bemærkninger, som jeg har stræbt at gjøre saa korte som mulig, betragter jeg Diskussionen som aabnet, og beder de praktiske Folk, som kunne meddele os nye Sagtagelser, om at tage Ordet. — Dersom Tiden tillader det,

vil jeg senere bede om Ordet i Haab om at kunne yde et lidet Bidrag som Deltager i Forhandlingen.

Profesor Prosch: For at forhindre den Misforstaaelse, der let vilde kunne opstaa af det Resultat angaaende Forholdet mellem kvælstofholdige og kvælstoffrie Stoffer i Foderet, som er uddraget af de nyere tyffe Fodringsforsøg, og som kunde være vildledende for de praktiske Mænd, vil Taleren allerede paa dette Punkt af Diskussionen gjøre den Bemærkning, at hvor usseligt det end kan være at opstille Skalaer angaaende Forholdet mellem Eggehvidemængden og Sukkerstofferne i de forskellige Foderblandinger paa de forskellige Stadier af Fedningsperioden, saa maa man dog være meget forsigtig med at følge de af Tyfsterne paa Basis af de nyere Fodringsforsøg foreslaaede Normer i saa Henseende, blandt hvilke nogle kun indeholde meget faa Sukkerstoffer. Disse spille nemlig en dobbelt Rolle i Blodet; idet de dels tjene direkte som Respirationsstoffer, dels ere nødvendige for at Eggehvidestofferne kunne fordøjes og tilegnes. Det er af Hensyn til denne sidste og meget vigtige Rolle, at de altid maa være tilstede i Overskud; men hvor stort dette bør være beroer paa Eggehvidens Fordøjelighed. Den let fordøjelige Eggehvide i Mælken bruger saaledes knap 3 Gange saa mange Kulhydrater for at fordøjes og tilegnes, medens den grovere Eggehvide bruger 5, 6 eller 7 Gange sin egen Vægt. Ere Sukkerstofferne tilstede i for ringe Mængde, maa noget af Fedtet i det dyriske Legeme dekomponeres, for at Eggehviden kan tilegnes. Et overvejende æggehviderigt Foder nærer derfor ikke den dyriske Organisme, men er tværtimod saa afmagrende og fedttærende, at jo f. Ex. den saakaldte Bantingskur, eller en udelukkende Brug af Kjødspiser, ligesvem benyttes som et Afmagringsmiddel. Der er gjort Forsøg med at fodre Hunde med meget magert Kjød uden Fedt, og en Hund maatte da æde store Masser for at friste Livet, endog saa store, at de for et Menneſte vilde svare til omtrent 2 $\frac{1}{2}$ daglig. Det synes nemlig, som at Organismen ved en saadan Føde tvinges til at producere Fedt af en stor Del af

de optagne Eggehvdestoffer for derved at muliggjøre Tilværelsen af andre. Det Fedt, der saaledes dannes ved Eggehvidsens Dekomposition aflejres altsaa ikke i Legemet, tværtimod, Eggehvdestofferne tvinge endogsaa Dekompositionsprodukterne ud af Bøvene. Et Exempel herpaa har man ogsaa fra de Lande, hvor man bruger Bønner til Foder for Heste. Disse blive ingenlunde fede herved, men asmagres derimod i meget høj Grad; Musklerne blive haarde og faste og netop derved tjenlige til at udføre det svære Arbejde. Det skarpe Præg og den Sejghed, som er karakteristisk for Fuldblodshesten, grunder sig ogsaa paa saadan eggehviderig Føde. Hos Fedtvæget ville vi derimod have Fedtet ophobet i Musklerne, altsaa ganske det modsatte af, hvad vi tilsigte ved at give Hesten en stor Mængde Eggehvide i Foderet. — Jagttagelserne fra de tytte Forsøgsstationer kunne muligvis hver for sig være meget rigtige, men der maa advares imod at generalisere dem for stærkt og altid erindres, at det er Eggehvidsens Oploselighed, der til en vis Grad betinger Sukkermængden i Foderet.

Statsraad Tesdorpf kan ikke følge Indledernes Opfordring til paa en Maade at tage Spørgsmaalet i sin Haand, og besvare det saa udtømmende, som denne Forsamling maatte ønske, og som den havde Krav paa; men han skal supplere de Tal, som han denne Sag vedrørende fremsatte ved Landmandsmødet i Nykjøbing og i saa Henseende dels meddele nogle Tal, dels nogle Erfaringer navnlig om Kjødproduktionens Forhold til Mælkproduktionen, hvilket Spørgsmaal han kun nævnte ved Landmandsmødet, men da ønskede udstudt til en belejliger Tid.

Det er jo det fremadstridende Agerbrug, der har fremkaldt Kravet om et mere intensivt Husdyrbrug end hidtil og maa kræve alle derhenhørende Spørgsmaal fyldestgjørende besvarede. Naar vi, som Tilfældet er, nu maa give indtil 500 Rd. for 1 Td. Land, som vi tidligere kunde kjøbe for 100 Rd., naar Forpagtningsafgiften er steget fra 6 à 8 til 17 à 20 Rd. pr. Td. Land, naar ogsaa Skatter, Bønninger og alle Afgifter nu

ere betydelig højere end forhen, saa nødfages vi til paa det Omhyggeligste at undersøge vor Produktion og spørge os selv, ved hvilke Midler vi varig kunne frembringe en saadan Værdi, og hvilket Bidrag vore Husdyr kunne yde dertil. Vi maa fra en Roddrift, som indtil for kort Tid siden har været almindelig paa alle Gaarde, og som endnu føres mange Steder, komme over til en Benyttelse af vor Jord og vor Besætning, der samtidig med at give os et rundeligt Netto tillige sikrer os, at vor Jords Produktionsevne ikke taber sig. Det er navnlig dette sidste Hensyn, som kræver, at der lægges en særlig Vægt paa Benyttelsen af vore Husdyr, hvad enten det er til Mejeridrift eller til Fødning, og at kun en omhyggelig Behandling af Husdyrene og disses Produkter paa alle Stadier kan betale sig, indrømmes efterhaanden af alle.

Da altsaa en rigelig Gjødningsproduktion er Betingelsen for det fremadskridende Agerbrug, saa bliver Spørgsmaalet, paa hvilkene Maade at denne billigst kan skaffes tilveje, og først paatrænger sig da det Spørgsmaal, som vi nærmest ere faldede til at drøfte iaften: I hvilket Forhold staaer Kjødproduktionen til Mejeridriften, hvorledes stiller Prisen paa Fødedyrets Gjødning sig til den velfodrede Malkesoes, og hvilken Indflydelse har den paa Jorden og paa Bevarelsen af dennes Kraft og Produktionsevne. Men dette kan ikke bevares uden først at undersøge den velfodrede Malkesoes Værdi som Gjødningsproducent, og som et Bidrag hertil vil Taleren meddele Mælkeriregnskabet for Durupgaard for Aarene 1868—73, og har affattet disse i Overensstemmelse med Inspektør Buus's Meddelelser her i Selskabet 1866 (Tidskrift for Landøkonomi 14 Bind, Side 44), hvori han paa en klar og omsigtsguld Maade søgte at bevare, til hvilken Pris de 2 Drifter (Mejeri og Fødning) kunde levere Gjødningen.

Ifølge det hosstaaende Regnskab Side 390 og 391 har altsaa Udbyttet af hver Ko været 5 Rd. 1 β og Gjødningen frit, efter at Fødret og alle Driftsomkostningerne ere blevne betalte. Dette stiller sig noget heldigere, end det af Inspektør

Buus fra Gjedsergaard meddelte Resultat for Aarene 1862—65, ifølge hvilket der maatte betales 2 Rd. pr. Ko for Gjødningen, efterat Fodret og Driftsomkostningerne vare betalte.

Sejermester Friis bemærkede, at ifølge en Opgjørelse som Prof. Segelcke og han foretog for en Del Aar siden, for flere jydsk Gaardes Bedkommende, var der kun een, der kunde levere Gjødningen frit, skjøndt de ikke havde belastet Sommergræsningen, Pasningen og Plejen med saa stor en Udgift, som Etatsraad Tesdorpf i efterstaaende Regnskab.

Etatsraad Tesdorpf gif derefter over til at undersøge den Pris, hvortil hans Fedestude kunde levere Gjødningen. Han henviste i saa Henseende først til sine Meddelelser denne Sag vedrørende ved Landmandsmødet i Nykjøbing (se Tidskrift for Landøkonomi 6te Bind Side 414), og supplerede disse med Opgivelser for Aarene 1872 og 73.

Ifølge disse Oplysninger havde jydsk Stude, hvis Gjennemsnitsvægt kan sættes til omtrent 850 \mathcal{L} pr. Stk., indkøbte om Efteraaret og leverede paa Falster kostet:

							pr. 100 \mathcal{L}
i Aarene	Rd	ß	pr.	Stk.	eller	Rd	levende Vægt.
1868—71	99	70	—	—	—	11	35
1872	118	84	—	—	—	13	95
1873	129	75	—	—	—	15	26
3 Gjennemf. af							
1868—73	103	43	—	—	—	12	17

Fedefodret har i Gjennemsnit kostet 106 Rd. og altsaa kostede den fede Stud ialt 209 Rd. 43 ß. De fede Stude solgtes i England og indbragte pr. \mathcal{L} levende Vægt, efter den Vægt de havde, da de affendtes fra Gaarden:

i Aaret 1869	2	Rd.	53	ß	pr.	\mathcal{L}
—	1870	2	—	17	-	—
—	1871	2	—	22	-	—
—	1872	2	—	58	-	—
—	1873	2	—	84	-	—

eller i Gjennemsnit af de 5 Aar 2 Rd. 47 ß pr. \mathcal{L} levende

Indtægt af Smør.

Indtægt af Ost.

Aar.	Køernes Antal.	Produceret Smør.	Værdi af solgt og brugt Smør.			Udbytte pr. Ko.			Produceret Ost.	Værdi af solgt og brugt Ost.			Udbytte pr. Ko.		
			Salgspris pr. H.	Smør.	for Smør.	Smør.	for Smør.	Produceret Ost.		Værdi af solgt og brugt Ost.	Salgspris pr. H.	Ost.	for Ost.		
1868—69	220	35,806	18,719	69	50,2	161,3	84	33	46,862	5,071	34	10,30	213	23	
1869—70	222	38,775	19,279	76	47,7	174,7	86	77	37,802	3,911	52	9,9	170	17	
1870—71	220	36,151	19,180	81	51,29	164,3	87	75	48,485	5,053	73	9,81	220,3	22	
1871—72	220	39,854	21,465	24	51,87	181,15	97	84	50,652	5,249	84	9,78	230,2	23	
1872—73	220	43,042	23,011	21	51,46	195,85	104	84	60,120	6,152	25	9,82	273,3	25	
Gjennemsnit for 5 Aar.	.	38,725	20,331	35	.	176,0	92	39	48,784	5,087	73		221,8	23	

Vinterfoder.

Aar.	Opfodret pr. Ko.												Salt Vinterfoder pr. Ko.
	Klib.	Korn.		Ostefæ- tager.	Udgifter.			Koer.		Fp.			
	H	Lb.	Sp.	H	KM	β	Lb. à 40 β.	KM	β	Læs à 10 KM.	KM	β	KM
1868—69	268	5	2,7	241	53	32	24,50	10	24	0,88	6	31	69
1869—70	316	5	5,8	217	46	24	11,11	4	60	1,09	10	95	61
1870—71	325	9	0,7	296	66	11	19,31	8	.	0,20	1	92	76
1871—72	148,3	6	2,1	450,7	59	13	17,20	7	16	1,28	12	31	78
1872—73	259,3	5	5,8	519	55	80	20,28	8	42	2,14	21	34	85
Gjennemsnit for 5 Aar.	263	6	3,3	345	56	13	18,47	7	67	1,05	10	57	74

Vægt, og da Studene i Gjennemsnit ved Affendelsen vejede 1200 \mathcal{N} , har altsaa hver Stud hjembragt i fri Penge 186 Rd. 69 \mathfrak{f} . Naar denne Sum drages fra 209 Rd. 43 \mathfrak{f} , som var Prisen for den magre Stud og Udgifterne til Fedefodret, bliver der altsaa en Underballance af 22 Rd. 70 \mathfrak{f} , som maa lignedes paa Gjødningen. — Holde vi os blot til det sidste Aars Resultat, saa stiller dette sig noget heldigere; de i Efteraaret 1872 indkjøbte Stude kostede nemlig 118 Rd. 84 \mathfrak{f} pr. Stk.; lægges hertil Fedefodret, som er 106 Rd., har altsaa den fede Stud ved Affendelsen fra Stalden kostet 224 Rd. 84 \mathfrak{f} ; de vejede i Gjennemsnit 1183 \mathcal{N} og indbragte 2 Rd. 84 \mathfrak{f} pr. \mathcal{N} levende Vægt eller 212 Rd. 22 \mathfrak{f} pr. Stykket; og Gjødningen 1872—73 har altsaa kostet 12 Rd. 62 \mathfrak{f} pr. Stud.

Til Sammenligning hermed meddelte Taleren følgende aarlige Tilvæxt og Værdi af selvtillagte Stude, som ere en Krydsning af Breitenborger- og jydskt Køer med en Kort-hornstyr:

3 Oktober 1871, da Kalvene vare 8 Maaneder gamle, kostede de	45 Rd. pr. Stk.
Winterfoderet fra Oktober 1871 til Maj 1872	40 — —
Sommergræsningen 1872 ($\frac{1}{2}$ Td. Land)	15 — —
Da de vare 20 Maaneder gamle havde de altsaa kostet 100 Rd. pr. Stk., og da de i Gjennemsnit vejede 770 \mathcal{P} d., havde altsaa hvert \mathcal{P} d. levende Vægt kostet 2 Rd. 8 \mathfrak{f} .	
Winterfoderet fra Oktober 1872 til Maj 1873 bestod daglig af 1 \mathcal{P} d. Korn, 1 \mathcal{P} d. Linse, $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ Skp. Køer og 6 \mathcal{P} d. Hø, der kostede for hele Fodertiden	35 — —
Tilvæksten i denne Vinter var 143 \mathcal{P} d., saa at hver \mathcal{P} d. Tilvæxt havde kostet 24 \mathfrak{f} .	
Sommergræsningen 1873	20 — —
	<hr/> 155 Rd. pr. Stk.

Tilvæksten paa Græs var 90 Pd., saa at hvert Pd. Tilvæxt havde kostet 21 $\frac{1}{2}$.

Studene, der i Oktober 1873 altsaa vare $2\frac{3}{4}$ Aar gamle og havde en Gjennemsnitsvægt af 1003 Pd., havde altsaa ialt kostet 155 Rd. pr Stk. eller 2 Rd. 45 $\frac{1}{2}$ pr. Lpd. levende Vægt. Lægges hertil Fedefoderet for den kommende Vinter, eller 106 Rd., vil altsaa hver Stud i Foraaret 1874 have kostet 261 Rd.; og da den efter flere Aars Erfaring i Gjennemsnit lægger 260 Pd. paa under Fødningen, vil den ved Salget til Foraaret veje 1263 Pd.; naar da Salget i Foraaret 1873, der indbragte 2 Rd. 84 $\frac{1}{2}$ pr. Lpd. levende Vægt lægges til Grund, vil den indbringe 227 Rd. 70 $\frac{1}{2}$, og Gjødningen af de 2 Vintres Opdræt og 1 Vinters Fødning vil selvfølgelig have kostet 33 Rd. 26 $\frac{1}{2}$. — Spørgsmaalet bliver da, hvilken Værdi denne Gjødning har for vore Zorder.

Ved nu at se tilbage paa de her meddelte Resultater maa vi vel sige, at her paa Zerne ville vi i Reglen holde os til Malkkoen som vort væsentligste Produktionsdyr, og dens Gjødning ville vi have billigt. Men ved Siden heraf vil det sikkert kunne betale sig at have en mindre Besætning af Fededyr for at forøge den Kraft, som vi gennem den dyriske Gjødning kunne gjengive vore Zorder. I hvert Fald vil der næppe kunne rejses Tvivl derom for vore gode og sunde Udsætteres Vedkommende, og vi ville sikkert i saa Henseende mere og mere nærme os Hollænderne, der udsætte stærkt og ikke ængstes saa meget som vi for Kastere og Overløbere, ja endog uden stor Betænkning slutte den Ko, der ikke malker tilfredsstillende, over i Fedestalden. Men da der altid blandt Udsætterne vil være en Del, som det ikke lønner sig at fæde, vil det saa ikke kunne betale sig at komplettere vor Fedebesætning ved at holde et Dyr, Studen, som egner sig for det store Marked? Vel ere vi med Hensyn til Studefødning uheldigere stillede end Byderne, da baade Indkjøbet af de magre Studer og Uffendelsen af Fedestudene belastes med større Transportomkostninger her end i Byland; men overalt hvor Zorderne ikke ere i stærk Gjødningskraft, kan

denne næppe tilvejebringes paa en solidere Maade end ved at indkjøbe gode Dyr til Fedning. Ved Malkfoen, der skal holdes Aaret rundt, ere vi begrænsede af Hensyn til Græsarealet; men ved Fodring og Fedning paa Stald om Vinteren da faa mange forskellige Foderstoffer staa til vor Raadighed, have vi anderledes frie Hænder.

Sluttelig meddelte Taleren følgende Opgivelse fra det statistiske Bureau angaaende Udførselen til England og over Landgrænsen mod Syd for Finantsaarene (fra 1ste April til 31te Marts) 1865—73:

	Direkte til England.		over Landgrænsen.	
	Hornkvæg	Faar	Hornkvæg	Faar.
1865—66	10794	27326	30703	3988
1866—67	8997	8723	38757	2647
1867—68	6138	2920	41750	3058
1868—69	4527	2070	40255	2409
1869—70	6167	4064	37874	1978
1870—71	8594	5337	34921	1379
1871—72	13491	9876	34915	8194
1872—73	19246	14044	42171	18417

Alene i April Kvartal i Aar er der udført 12739 Stfr. Hornkvæg og 2174 Stfr. Faar til England samt 23444 Stfr. Hornkvæg og 1366 Stfr. Faar over Landgrænsen.

Inspektør Buus, Rosvang, skal, opfordret dertil, meddele de Resultater, han har erholdt ved Fedning af Faar, skjøndt en Kjødproduktion af denne Art ikke vel lader sig sammenligne med den, som erholdes af Stude; thi medens disse holdes paa Stald i 7 Maaneder, hente Faarene i Reglen i 8 Maaneder deres Føde paa Græsmarken. — For at producere billigt Kjød maa man have trivelige Dyr; og ligesom den danske Stud ikke er stærkt udviklet i saa Henseende, medens den danske Malkfo derimod forholdsvis er bedre udviklet til sit Brug, saaledes er heller ikke det danske Faar udviklet som Kjødfaar. Taleren har derfor søgt at skaffe sig et triveligere Kjødfaar ved at krydse Faarebefætningen, der bestod af vestjydske Faar, med Cotswoldvædere, og han har derved faaet et triveligt Dyr.

Han begyndte med 100 danske Moderfaar, men holder nu 500, som holdes godt om Vinteren. Moderfaarene læmme 3 Gange, inden de udsættes. Sidste Vinter havde han desuden 81 Gimmerlam $\frac{1}{2}$ Aar gamle, 6 Bødere, og 258 Beder, Udsættere o. A. l. Ialt havde han altsaa 845 Faar. Disse gave i Gjennemsnit $4\frac{1}{2}$ \bar{R} Uld af hvert Faar, der for dem alle udbragtes til

2674 Rd. 33 \bar{f}

532 Lam gave ved Klipningen i August

1201 \bar{P} d. der udbragtes til . . . 871 — 56 -

3 Efteraaret klippedes 325 Faar og gave . 785 — 52 -

Ialt for Uld 4331 Rd. 45 \bar{f}

265 Stkr. gamle Beder folgtes til Eng-
land for omtrent 20 Rd. pr. Stk.

eller 5272 Rd. . . 41 \bar{f}

160 Stkr. Faar folgtes her i Landet for
omtrent $16\frac{2}{3}$ Rd. pr. Stk. eller 2660 — " -

47 Stkr. gamle Faar folgtes til Slagt-
ning her i Landet og indbragte . . 564 — " -

18 Stkr. dito do. do. do. . . . 225 — 48 -

13 Stkr. Bøderlam folgtes til Tillæg
for 250 — " -

Ialt for folgte Faar 8971 Rd. 89 \bar{f}

Til Husholdningen er brugt 20 Stkr. til en Værdi af 10 Rd., Besætningen er forøget med 5 Stkr. à 10 Rd., folgte Skind have indbragt 30 Rd. 80 \bar{f} .

Den samlede Bruttoindtægt af Faarene har altsaa beløbet sig til 13584 Rd. 22 \bar{f} eller i Gjennemsnit 16 Rd. 6 \bar{f} (nemlig for Uld 5 Rd. og for Kjød 11 Rd.) af hvert Faar af Vinterbesætningen.

Faarene græsses rigeligt om Sommeren og faa om Vinteren omtrent 300 \bar{P} d. Hø og 60 \bar{P} d. Kjørnefoder pr. Stk., foruden at hver 100 Faar daglig faa 4 \bar{E} dr. Roer. I den forløbne Vinter er saaledes ialt opfodret 4000 \bar{E} dr. Roer og 200 \bar{E} dr. \bar{V} erter. Udgifterne til Faarenes Pasning, Vastning og Klipping ere forholdsvis smaa, nemlig mellem 8 og 900 Rd.

aarlig. — Taleren er godt fornøjet med Udbyttet af Faarene, der i hvert Fald er større, end man vilde kunne vente det af Hornkvæg under lignende Forhold. Desuden vil Udbyttet af Faarene, som stadig er steget, kunne ventes end yderligere at ville stige, efterhaanden som de blive mere og mere forædlede. Sluttelig tilføjede han den Bemærkning, at han regner, at 5 af disse Faar om Vinteren æde lige saa meget som en veludvoget Stud, der ikke fedes, og at om Sommeren kan der græsjes 6 Faar paa det samme Areal som en Stud.

Statsraad Tesdorpf feder aarlig 400 Udsætterfaar paa Stald i Løbet af 120—125 Dage, da han ikke saaledes som paa Rosvang kan græsfe fine Faar, og de have givet en overordentlig kraftig og værdifuld Gjødning, saa at disse Faar have dannet en meget vigtig Faktor som Gjødningsproducent i hans Bedrift. Ved Stormfloden ifjor mistede han alle dem, der skulde sættes paa Fedestald iaar, og som vare Blandinger af spanske Moderfaar med Cotswoldsvædere, og han blev derfor nødt til at indkjøbe fra fremmede Steder. Han sendte derfor sin Skæfer til Mecklenborg for at indkjøbe, men han kom tilbage med uforrettet Sag, da Udsætter=Faarene formedelst den store Efterspørgsel, navnlig fra Sukkerfabrikkerne, betales med omtrent den dobbelte Pris af tidligere. Han var da saa heldig at faa 160 Stkr. særdeles gode Faar fra Rosvang og 150 Beder fra Parken ved Knuthenborg, og de kostede ham i Gjennemsnit 14 Rd. 67 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Pbd. levende Vægt, foruden Transportomkostningerne fra Rosvang, saa at Prisen paa Falster omtrent blev 15 Rd. pr. 100 Pbd., eller omtrent den samme Pris som han maatte betale for den jydsk Stud. Det vil nu være af særdeles Interesse at se, hvorledes Udbyttet efter Fedningen og Salget stiller sig af disse Faar, i Forhold til Studene; og hvis, hvad Taleren antager, det viser sig, at Rjødfaaret producerer Gjødningen ligesaa billigt eller endog billigere end den jydsk Stud, saa vil man altsaa have den Udvej, hvis den jydsk Stud fremdeles stiger i Pris, at kunne

indkjøbe Krydsninger af engelske Faar til Fodning iftedetfor Stude.

Dyrlæge Jessen. Det, han ønsker at fremføre, tør han langt fra stille ved Siden af de fortrinlige Oplysninger, der her ere fremkomne. Han har ikke Meddelelser direkte fra Fedegaarde, men maa holde sig til, hvad der tidligere er fremkommet, og særlig til Proprietær la Cour's Afhandling i Tidsskriftet. Heri angives som bekjendt Studenes Foder og Tilvæxt fra eet Aars Alderen indtil Fedestuden er færdig til Salg, derimod angives ikke Foderets Værdi og hvor dyrt hvert Pund Tilvæxt bliver. Lægger man derfor følgende Priser til Grund for en Beregning heraf, nemlig 16 *N* Kjørhavre eller Enghø 12 β , 16 *N* Halm 6 β , 1 Skp. Roer 48 β , 1 *N* Kjørne 3 β og 1 *N* Einkager 4 β , saa viser det sig, at det daglige Foder til 1 Aars Stude har kostet 17,6 β og 1 Pd. Tilvæxt af Studene 24,8 β

1½	—	—	21,75	—	1	—	—	24,1
2	—	—	18,75	—	1	—	—	29,8
2½	—	—	21,75	—	1	—	—	35,0
3	—	—	27,5	—	1	—	—	27,5
3½	—	—	27,5	—	1	—	—	32,7
Fedestude	—	—	46,2	—	1	—	—	33,1

Da ikke blot Alderen, men ogsaa de Foderblandinger, der gaves de forskjellige Hold Stude, vare uens, kan man naturligvis ikke sammenligne de her opførte Priser for 1 Pd. Tilvæxt; men de tyde dog alle hen paa, at der maa ligned meget store Procenter af Foderets Værdi paa Gjødningen. Hvorvidt denne kan bære det, kan vel ikke afgjørende paavises, men der kan dog gives en Antydning i saa Henseende.

Naar man nemlig altid og med Rette lægger saa stor Vægt paa Gjødningen, saa maa man, om der skal være Sandhed heri, ogsaa indrømme denne en Plads i Regnskabet. Idealet for et rationelt Fodringeregnskab maa derfor være, at Udgiftsfiden indeholder, hvad der er lagt ud til Foder, medens Indtægtsfiden deles i 2 Konti, en for Gjødning og en for Tilvæxt. Dette Regnskab kunde da tillige vise, hvorledes Ud-

gisten deles, hvormeget der af den falder paa Gjødningen og hvormeget paa Tilvæksten. Hvor stor nu denne Gjødningsindtægt er i ethvert Tilfælde, det er vel et Spørgsmaal, som vi næppe kunne besvare med de Midler, der nu staa os til Raadighed, det er et Fremtidsspørgsmaal. Det, der derfor nærmest ligger for, er at føre Regnskabet eller gjøre Beregningen saaledes, at man kan se, hvorledes den nævnte Deling af Udgiften skeer. Og idet Taleren antager, at man ad denne Vej maaske tillige kan faa en Anthydning af, hvorvidt Udgifterne og Indtægterne svare til hinanden, skal han tillade sig at anføre et Par Exempler paa denne Beregningsmaade. Beregner man efter den kemiske Analyse — han har benyttet Julius Kühn's — det Foder, som efter la Cours Afhandling er givet til de 3aarige Stude, saa sees, at dette svarer til omtrent 20 Pbd. Høvardi; disse 20 Pbd koste 28 f (27,₅), altsaa 1 Pbd. Høvardi 1,₄ f . Et Stykke Kvæg behøver daglig 1,₆ à 1,₇ Pbd. Høvardi som Bedligeholdelsesfoder for hvert 100 Pbd. Legeme, og da Studene gennemsnitlig vejede 700 Pbd. (728) forbrugte de altsaa i Middell 11,₅ Pbd. Resten, 8,₅ Pbd. „Hø“ er altsaa Produktionsfoder, og herpaa har hver Stud daglig tiltaget 1 Pbd. Denne Tilvæxt har for de magre Stude i Handelen en Værdi af ca. 11 f medens de 8,₅ Pbd. „Hø“ er betalt med 11,₉ f . Der er altsaa en Differenti af 0,₉ f , og Tilvæksten betaler saaledes Produktionsfoderet, idet der for hvert Pund af dette kun er et Tab af 0,₁ f . De 11,₅ Pbd. „Hø“ er derimod Bedligeholdelsesfoder, eller rettere Produktionsfoder for Gjødning, idet de, hvad Kvælstof og Salte angaa, gaa fuldstændig over i denne. Men dertil kommer endnu, at den daglige Tilvæxt: det Højeste ikke engang indeholder Halvdelen af det Kvælstof, som findes i de 8,₅ Pbd. Produktionsfoder, saa at ogsaa dette maa afgive en betydelig Mængde Kvælstof til Gjødningen. Spørgsmaalet er da, kan denne Gjødning bære Udgiften til de 11,₅ Pbd. Høvardi, og har 1 Pbd. Kvælstof eller Salte i Form af Gjødning en større, ligestør eller mindre Værdi end i Form af Foder. En direkte Besvarelse heraf har Taleren

ikke Materiale til, men det maa ikke oversees, at Stofferne i Gjødningen ere tilstede i en mere opløselig Form og faa vist derved en forøget Værdi. — Fedestudenes Foder svarer i Gjennemsnit til ca. 28 Pd. Høværdis til den ligeledes gjennemsnitlige Pris af 46,₂ § eller 1,₆₇ § pr. Pd. (1 Pd. Høværdis er dyrere her, da Foderet bestaaer af dyrere Stoffer.) Naar Fedestudene veje 1000 Pd., faa deler Foderet sig til 17 og 11 Pd. Høværdis, henholdsvis Produktionsfoder for Gjødning og for Tilvæxt. 11 Pd. Høværdis koste 18,₄ § og den herved frembragte Tilvæxt, 1,₄ Pd., har en Værdi af 22,₄ § , naar Løspundet betales med 16 Mark og 19,₆ § naar man kun faar 14 Mark pr. Løspund. Tilvæksten betaler altsaa rigeligt sit Produktionsfoder, og paa Spørgsmaal, om Gjødningen er sit værd, kan kun svares som før med den Tilføjelse, at en endnu større Mængde Kvælstof af Tilvækstens Produktionsfoder gaaer over i Gjødningen ved Fedningen end ved Staldfodringen. Taleren prøvede tillige denne Beregningsmaade paa Fodringen af de 2½aarige Stude og forment, at denne Betragtning ikke alene antydede en større Fordelagtighed ved Studeholdet, end man var tilbøjelig til at antage efter den blotte Beregning af hvad 1 Pd. Tilvæxt koster at frembringe, men at en saadan Beregningsmaade i det Hele afgav en mere sikker Maalestok for hvad Studens Gjødning er værd og for hvor meget den skal bære af Udgiften til Holdet.

Dyrløge Fenger. For om muligt at kunne medbringe et lidet Bidrag til Sagens Forhandling, der kunde kaldes nyt, faa jeg ikke skulde være nødt til kun, at komme med, hvad der alt tidligere har været trykt, henvendte jeg mig til Gaardejer P. Jensen i Laurup mellem Ribe og Tønder. Han har i en længere Aarrække foretaget omfattende Vejninger af Foder og Kreaturer, og hans Vejninger udmærke sig fremfor de fleste af lignende Art ved at strække sig over lange Tidsrum, hvad en Rejseberetning, jeg i 1867 har indsendt til Landhusholdningselskabet, og som er trykt i Tidsskrift for Landøkonomi, bærer Vidnesbyrd om. Jeg henvendte mig til ham med Bøn

om, at han vilde meddele mig Hovedresultaterne af de Sagtagelser, han siden den Tid havde gjort, og modtog kort efter hans imødekommende Svar. Det begyndte med en Beklagelse af, at det Materiale, der staaer til hans Raadighed, for de senere Aars Bedkommende er mindre, end det før har været, væsentlig fordi hans Tid har været meget optaget af offentlige og kommunale Hverv, men han skriver dog:

„Hvad jeg imidlertid har fortsat siden Maj 1864 er at hele Kreaturbesætningen er regelmæssig blevet vejet kort før den er kommet paa Græs, og atter naar den er kommet paa Stald. Ligeledes ere alle Kreaturer, som enten ere kjøbte eller solgte i Mellemtiden, blevne vejede ved Til- og Afgang. Da der tillige er blevet holdet temmelig nøje Regning over det Foder, der er bleven forbrugt om Vinteren og dets Værdi, samt foretaget en Taxation af Besætningen, saavel ved Indstaldning som ved Udslaaning paa Græs, har det været let at komme til Kundskab om, hvorledes Vinterholdet i det Hele har svaret Regning. Paa samme Maade er der gjort Regning for Sommeren. Resultatet heraf har været, at der i Regelen har været en Underbalance af 400—600 Rd. for Vinteren, og et tilsvarende Overflud for Sommeren; det sidste dog somoftest lidt mindre. Kvægholdet har saaledes meget ondt ved at forrente sig, men det lille Underflud dækkes rigelig ved det Overflud, Kornavlens giver.“

„Den her givne Regel, om Græsningens stadige Overflud og Vinterfodringens mindst lige saa store Tab, har ogsaa haft sine Undtagelser, men saadanne have altid haft sin Grund i Konjunkturerne.“

„1 Pd. levende Tilvæxt har om Sommeren paa Græs ifkun kostet fra 4 til 6 sk at frembringe; om Vinteren derimod fra 18 til 24 sk .“

„Ved Beregningen har jeg sat 7 Pd. Mælk = 1 Pd. levende Vægt.“

„Køerne have herefter produceret billigst og have bedst kunnet betale Kraftfoderet; derefter Kalvene og Ung-

kvæget, derpaa Fedekvæget. Dette kan kun betale Kraftfoderet, naar det koster betydelig mere pr. 100 Pbd. levende Vægt ved Fedningens Afslutning end ved dens Begyndelse. Saaledes som Priserne stod i Eggen mellem Ribe og Tønder i Foraaret 1873 maatte Fedningen absolut medføre Tab. Vi folgte i Marts middelfede Kvier (o: staldfodrede Dyr tjenlige til Slagtning) for 14 Rd. 24 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Pbd. og købte $2\frac{1}{2}$ Aars gamle Kvier til at græsse i Sommer og betalte med næsten 16 Rd. pr. 100 Pbd."

„Et almindeligt Fedefoder til en Stud paa 1000 Pbd. levende Vægt kan efter de nuværende Kornpriser ansattes til mindst 44 $\frac{1}{2}$ pr. Dag, og der kan i det Højeste gjøres Regning paa en daglig Tilvækst af $1\frac{1}{2}$ Pbd., der kun har den halve Værdi af det anvendte Foder. Selv om den producerede Gjødning beregnes temmelig højt, vil der alligevel blive et betydeligt Tab, naar Prisen paa fedt og magert Kjød er ens. Havde Kreaturet derimod ved Fedningens Begyndelse haft en mindre Værdi af 2 à 3 Rd. pr. 100 Pbd. levende, havde det gjort en betydelig Forskjel til Gunst for Fedningen. Det er denne Prisforskjel, der afgjør om Staldfedning kan betale sig.“

„Underledes forholder det sig med Græsset. Paa en Demath af de bedste Kongsjorder, hvoraf der svares en Landhyre af 50 Rd. for en Sommer, kan en af de største Stude eller Køer fedes. Kommer den mager paa Græs, kan den uden tvivl tiltage 400 Pbd., à 15 Rd. pr. 100 Pbd., hvilket giver 60 Rd. Er nu et saadant Kreatur (der ved Indkjøbet vejede 800 à 1000 Pbd.) kjøbt for 5 à 6 Rd. mindre pr. 100 Pbd., er det ikke saa underligt, at det kan betale Græsset med over 100 Rd, hvad der undertiden er bleven fortalt.“

Imod de her omtalte Regnskabers Nøjagtighed til landøkonomisk Brug er jeg vis paa, der ikke kan rejses begrundede Indvendinger. De give utvivlsomt et tro Billede af Forholdene i den Egn, hvor Opdræt og Fedning er og i Slægter

har været Befolkningens Hovederhverv, og det giver dem Interesse som Bilag til Kvægavlens Historie.

Der kan mod den benyttede Adskillelse af Dyrets Fodring i en Vinterfodring, der bringer Tab, og en Sommergræsning, der giver Overflud, af Statsøkonomen indvendes, at Vinterfodringen ikke kan undværes, og at Uligheden med Hensyn til det økonomiske Udbytte vilde udjævnes, saasnart det blev almindeligt at sætte færre Kreaturer paa Stald og lægge mere Jord ud til Græs; thi saa vilde den forøgede Efterpørgsel efter Græskvæg bringe Prisen til at stige, saa Foderpengene bleve højere.

Den Landmand, der er fortrolig med de store Fordele, der ere forbundne med at benytte Koer til Hornkvægets Vinterhold, vil sige, at Regnskabets viser slaaende Uholdbarheden af den tørre Vinterfodring. Hvor man benytter Koer, giver Staldfodringen et langt bedre Udbytte, og det er ogsaa rigtigt. Jeg beder Dem dog lægge Mærke til, at selv den billigste Fodring med Koer næppe kan producere Kjød saa billigt som temmelig dyrt Græs; thi vi vilde vist kalde det meget dyrt, om vi satte Græspengene for et Unghoved til 1 Mk. daglig, og paa godt Græs har Unghovedet let ved at vokse $1\frac{1}{2}$ Pbd. daglig.

I Tidsskriftet har nylig Proprietær N. la Cour paa Skerfve viist os, at de af hans Stude, der fodres billigst paa Stald, ere de unge Foderstude, der fortære daglig

omtrent 2 Skpr. Koer (lavt regnet) omtrent 12 f

— 4 Pbd. Hø — — 3 =

— 10 Pbd. Halm — — 5 =

20 f

og for det Foder er erholdt en daglig Tilvækst af omtrent $\frac{2}{3}$ Pbd. Med lave Foderpriser antager jeg det daglige Foders Verdi er omtrent 20 f , hvilket svarer til en Produktionspris af 30 f for 1 Pbd. levende Vægt. Det er omtrent det dobbelte af den Pris, det maa kunne kjøbes for, idetmindste om Efteraaret, og der behøves altsaa ogsaa her høje Foraarspriser for at Vinterholdet skal svare Regning. Hr. la Cour anseer, og vist

med Føje, et Tillæg af 2 *H* Rinkager til ovennævnte Kost for Ungstude for at være vel anvendt. De 2 *Pd.* Rinkager ville producere $\frac{1}{2}$ *Pd.* levende Vægt. Koste de 4 *ß* Pundet, koster Tilvæxten 24 *ß*. Den er altsaa lidt billigere, end den paa Turnips, Hø og Straa (dersom Straaets Pris medregnes), men den er dog omtrent dobbelt saa høj som Produktets sædvanlige Markedspris. Naar jeg har kaldt Ragerne vel anvendte, er det især i Betragtning af deres store Gjødningsværdi.

Den væsentligste Indvending, der kan rejses mod dette Forsøg paa at betragte Vinterfodringen og Sommerfodringen hver for sig, er dog uden tvivl den, at Resultatet af Vinterplejen er ubekendt, saalænge det ikke er oplyst, hvad Indflydelse den har paa den Tilvæxt, som vindes paa Græs den følgende Sommer. Bliver det oplyst, maa det faa en afgjørende Indflydelse paa den hele Vinterfodring. Hr. la Cour siger os, at de turnipsfodrede Ungstude fortære mindre Græs end de, der udelukkende have faaet tørt Foder, men det er ogsaa næsten den eneste positive Oplysning om dette Spørgsmaal, jeg har kunnet finde i den Litteratur, jeg har haft Lejlighed til at benytte. Dersom jeg maa bruge et Exempel til nærmere at betegne, hvad jeg egentlig tænker paa, vil jeg sige, at jeg har læst *) at Schöber i Charand fodrede 2 spæde Kalve i 40 Dage med saamegen nymalket Mælk, de vilde drikke, og de vejede ved Enden af dette Tidsrum ligemeget (135 *Pd.*) Efter den Tid vedblev den ene Kalv at faa nymalket Mælk endnu i 42 Dage, og voxede daglig $1,4$ *Pd.* Den anden fik daglig $1\frac{1}{2}$ *Pd.* Havre, $1\frac{1}{2}$ *Pd.* Hø og 10 Potter skummet Mælk, og voxede kun $0,6$ *Pd.*; — dette er ikke mærkeligt. Det, jeg ønsker at henlede Opmærksomheden paa, er derimod, at da begge Kalve fra deres 82de til 570de Levedag atter sættes paa samme Forplejning (Skummet Mælk, Havre, Hø, Grønfoder, Roer, Dliefager, Hø og Straa), der vejede efter Aarstiderne, vedblev

*) Dr. Grouben, Kritische Darstellung aller Fütterungs-Versuche. — Side 186.

den Kalb, der længst havde faaet nymalket Mælk gjennem et Tidrum af 488 Dage at være ikke lidet stærkere end den anden. Paa den 82de Dag havde den Kalb, der længst vedblev at faa nymalket Mælk, vundet et Forspring i Legemsvægt af 33 Pd., men da de begge vare rigelig $1\frac{1}{2}$ Aar, havde den et Forspring af 82 Pd. Det syntes altsaa, som om den større Mængde Mælk, den havde faaet, gav et større Udbytte ved sin Estervirkning i en senere Periode end paa den Tid, den anvendtes. — Dette Forsøg har jeg dog fundet saa enestaaende, at jeg ikke tør bruge det som Forsvar for en kostbar Fodring af unge Dyr, men jeg har kun nævnet det som et Exempel paa, hvor vigtigt det kan være at kjende den Indflydelse, een Fodringsperiode har paa dem, der følge efter. Da jeg har været tilbøjelig til ubetinget at holde paa at de unge Dyr til enhver Tid skulde drives saa stærkt som muligt, har jeg ogsaa derom forhandlet med P. Jensen, der interesserer sig saa varmt for ethvert Spørgsmaal, der vedrører de unge Dyrs Udvikling. Han udtalte sig med megen Bæmsomhed om Sagen, og gjorde mig opmærksom paa, at mellem Opdrættere og Federe paa Slesvigs Vestkyst kan Overbevisningen om en kraftig Vinterfodrings heldige Indflydelse paa Udbyttet af den følgende Sommers Græs ingenlunde siges at være stærkt udviklet. Det viser deres Praxis. Kongsbønderne i Marsten bruge om Esteraaret at kjøbe velnærede Dyr fra Græsset og at fodre dem magre med rent tærstet Straa om Vinteren. De paastaa, at et paa den Maade behandlet Dyr kan fedes lige saa hurtigt paa Græsset, som et der slaaes ud paa Græsset i god Foderstand, men de sætte Pris paa at have Sikkerhed for at Dyret om Esteraaret har været i god Stand.

Han antog dog, at det maatte være forkasteligt at anvende en saa sparsom Vinterfodring, at Dyret blev hvad man kunde kalde i høj Grad magert eller ligefrem usfelt; men han var tilbøjelig til at anse en nogenlunde rigelig Anvendelse af malet Korn eller lignende letfordøjeligt Kraftfoder for meget lidet lønnende. Han var tilbøjelig til at tro, at et Dyr, der

om Vinteren havde nydt et grovt og fyldende Vinterfoder, væsentlig bestaaende af simpelt Hø og Straa, trivedes raskere paa Græsset den følgende Sommer end et, der ved malet Korn var holdt i god Foderstand. I den korte Tid, han har haft sin Opmærksomhed henvendt paa dette vigtige Spørgsmaal, er der dog kun 6 af de unge Dyr, hvis Vægt og Fodring er noteret, der egne sig til at opløse Sagen.

Dyrene vil jeg betegne med de 6 første Bogstaver i Alfabetet og de foretagne Vejninger med I, II og III. Af disse fandt den første Sted kort efter Indbindingen i November 1864, den anden kort før Udslagningen i Vaaren 1865, og den næste samme Aars Efteraar efter endt Græsning. Dyrene vare alle Korthornsblandinger af eget Tillæg.

	Vejninger			Vinter Tilvægt	Sommer Tilvægt	hede Tilvægt
	I	II	III			
a. en Stude $1\frac{1}{4}$ Aar gl.	568	677	815	109	138	247
b. en Kvie $1\frac{1}{4}$ Aar gl.	573	645	773	72	128	200
	Σ Gjennemsnit			90½	133	223½

Disse Dyrs daglige Vinterfoder bestod af 9 Pbd. Hø, 6 Pbd. Straa og $3\frac{1}{2}$ Pbd. Kraftfoder, hvoraf omtrent Halvparten var malet Korn, Halvparten Sinkager. De holdt sig i god Stand.

	\bar{u}	\bar{u}	\bar{u}	\bar{u}	\bar{u}	\bar{u}
c. en Kvie $1\frac{1}{2}$ Aar	574	613	811	39	198	237
d. - - $1\frac{1}{4}$ -	490	521	716	31	195	226
e. - - $1\frac{1}{8}$ -	537	593	846	56	253	309
f. - - 1 -	510	553	699	43	146	189
	Σ Gjennemsnit			42½	198	240½

Det daglige Vinterfoder var omtrent

8 Pbd. Hø, 5 Pbd. Straa med kun

1 Pbd. Kraftfoder;

de afmagrede meget, men voxede ret anseeligt, hvad vil kunne skjønnes af, at deres Legemsvægt steg lidt trods Afmagringen.

Græsningen om Sommeren var ens for alle 6 Dyr, og gav det mærkelige Resultat, at det ringeste af de tarveligst vinterfodrede Dyr voxede stærkere end det bedste af de kraftigere

fodrede, og at den stærkere Sommertilvæxt var saa betydelig, at den mere end opvejede det Forspring, som de bedre fodrede Dyr havde faaet den foregaaende Vinter.

Skulde fortsatte Sagttagelser give lignende Resultater, ville vi unægtelig være stærkt opfordrede til at vise Sparsommelighed med Anvendelse af Korn til Ungstude; thi det Græs, som de bedre fodrede Dyr mulig fortære mindre end de magrere, vil næppe have end ogsaa kun tilnærmelsesvis samme Værdi som det anvendte Kraftfoder.

For at gjøre Rjødproduktionen lønnende bør man være opmærksom paa, at den er billigst paa Græs, dernæst paa Roer, simpelt Hø og Straa, og at det altsaa er disse Stoffer, paa hvilke Ungstudens Underhold maa hvile, samt at Kornfedning er saa kostbar, at man skal vogte sig for at anvende den i for lang Tid; men at den dog kan være meget lønnende, naar den ved at hæve Kvaliteten af det alt producerede Rjød kan bringe dets Værdi til at stige betydelig, samtidig med at der produceres en fortrinlig Gjødning.

Sluttelig skal endnu gjøres den Bemærkning, at det af flere Grunde vil være særdeles heldigt, om det efterhaanden kunde blive almindeligt, at al Handel med Kvæg afflutes efter Vægt.

Statsraad Tesdorpf. Hvor ønskeligt det end kan være, at man kunde gjøre sit Indkjøb af jydsk Stude efter Vægt, saa tør vi dog næppe haabe at naa dertil i den nærmeste Tid, da den jydsk Opdrætter vist nødvendig forlader Slumpehandlen; men unægtelig tager endog den øvede jydsk Handelsmand ofte saa stærkt fejl af Vægten, at det ogsaa for ham selv vilde være en Fordel, om der paa denne Maade kom mere Fasthed og Sikkerhed ind i Handelen. Heller ikke den engelske Slagter vil kjøbe efter Vægt, men han er saa overordentlig øvet i at bedømme Kvægets Vægt efter Djesyn og Find, at han sjældent tager synderlig fejl. — Der er en væsentlig Forskjel mellem Græssets Evne til at fede i det vestlige Jylland og Slesvig og her paa Derne; selv om vore Jorder her ere i Kraft og

vore Græsmarker fortrinlige, trives vort Kvæg dog ikke saaledes som paa Vestkysten, og især ikke saa længe vi fastholde Løjresystemet. Derimod kunne vi vinterfede ligesaa godt og billigt; naar man, som Taleren før meddelte, kun behøver at ligne 12 Rd. 62 $\frac{1}{2}$ af et Fedefoder til en Værdi af 106 Rd. paa Gjødningen, saa er dette i Virkeligheden billigt, og navnlig billigere end den kunstige Gjødning, som vi kjøbe forholdsvis langt dyrere end den ved Fødningen tilvejebragte Gjødning. Tilmed er det sandsynligt, at Kjødpriserne ville holde sig eller vel endog stige; Kjødforbruget er steget stærkt; de højere Lønninger til Arbejderne over hele Europa har bragt det til at stige kjendeligt; og de Forsøg, der gjøres paa at forsyne det engelske Kjødmarked med levende Kvæg fra Amerika og med tørret Kjød fra Australien, ere dels endnu temmelig tvivlsomme, dels ville de aldrig kunne levere et saa friskt og velsmagende Stykke Kjød, som vi formedelt vor nære Veligheden ere i Stand til.

Vi tør derfor ikke fremstille Vinterfødningen som en mindre heldig Forretning, og han bestyrkes deri, naar han af sine Regnskaber seer, at den Gaard, hvor han foder, giver et fuldkommen ligesaa stort Netto, som den af hans Gaarde, hvor han holder Mejeribefætning; thi er Gjødningen efter Fedefode end lidt dyrere end efter Malkekøerne, saa sætter den paa den anden Side Jorden i en overordentlig stærk Gjødningskraft, en Kraft der endog nu er naaet dertil, at de ikke længere ere i Stand til at magte Lejesæden, uagtet 4 a 7 Marker bære Korn, og trods dyb Bløjning, men at det nu stiller sig som en vigtig Opgave for dem at undersøge og finde passende Midler til at benytte denne store Produktionsevne, som Jorden gennem Fedegjødningen har faaet,

Landboffolesforstander la Cour glæder sig meget over Statsraad Tesdorps Udtalelse og troer ogsaa, at vi væsentlig ere henviste til Vinterfødning. Vi maa nemlig tillige huske paa, at vi altid have langt højere Priser paa Fedekvæg om Foraaret og i Forsommeren end om Efteraaret; den Stud som i Forsommeren betales med 19 Mk. pr. Rispund levende

Bægt hjembringer i Øjeblikket knap 15 Mk. Desuden kunne vi næppe bundfede paa Græs, med mindre vi give et Tilskud af Linskud, og da bliver det et Spørgsmaal, om Græsfedningen stiller sig billigere; og selv om Bundfedningen tilsyneladende viser sig mindre fordelagtig end Halvfedning eller Staldfodring, saa er det næppe i Virkeligheden Tilfældet; vi maa nemlig ikke dømme efter at 1 Pd. Tilvært forholdsvis koster mere ved Fuldfedning end ved Fodring; men tillige tage Hensyn til, at selve det Kropstykke, Dyret havde, da Fedningen begyndte, under denne faaer en forøget Værdi, thi samtidig med at Foderstuden kan kjøbes for 11—12 Mk. pr. Risbund, kan den i fedet Tilstand let koste 17—18 Mk. pr. Risbund, og de 800 à 1000 Pd., som den vejede, da den sattes paa Fedestald, have altsaa faaet en betydelig forøget Værdi, som bliver at lægge til den Tilvært, som Fedefodret har bragt.

Dyrlæge Fenger vil ikke have P. Jensen's Meddelelser forstaaet saaledes, at han fraraader Vinterfedning, men kun at det under hans Forhold er fordelagtigere at græsse end at staldfede.

Proprietær Heide mener, at det er vildledende ved Beregningen af Foderets Værdi at medtage Halmen; den bør ikke medregnes. — En væsentlig Grund til at P. Jensen ikke har havt større Udbytte af at staldfede ligger sikkert i, at han ikke fodrer med Røer.